

נתיב הענוה - פרק א, ג

1. ובפייק דסוטה (ה', א') דרש רב עזירא ואיתימא ר"א בא וראה שלא כמדת ב"י מדת הקב"ה מדת ב"י גבוה רואה את הגבוה ואין גבוה רואה את השפל אבל מדת הקב"ה אינו כך הוא גבוה ורואה את השפל שנאמר כי רם ה' ושפל יראה ע"כ.
 2. פי' השגחת העלה הוא בפרט על העלול, ומפני כך מה שהשם יתב' גבוה ומורה זה שהוא עלה והעלה רואה את שהוא עלול בראשונה כאשר העלה מצטרף אל העלול דווקא, ולפיכך השם יתב' רואה את השפל יותר ממה שהוא רואה את הגבוה, כי הגבוה אינו עלול כל כך כמו מה שהוא רואה את השפל ופחות שהוא עלול לגמרי.
 3. ועוד הרי מה שהוא רואה את השפל הוא מצד מדת הענוה שהענוה היא הפשיטות הגמור שהוא אצל השם יתב', ודבר זה מדה העצמית של השם יתב' ולכך רואה השפל קודם לפי שהוא מצד מדת הפשיטות.
 4. לפיכך אמרו שם אני את דכא ושפל רוח, רב הונא ורב חסדא חד אמר אתי דכא וחד אמר אני את דכא ומסתברא כמ"ד אני את דכא שהרי הקב"ה השרה שכינתו על הר סיני ולא גבה הר סיני למעלה ע"כ.
 5. ומה שסבר מר אתי דכא ומר סבר אני את דכא, כי השם יתב' שהוא עלה מונה אל העלול והעלול הוא מקבל כבודו יתב' להיות השם יתב' עמו ולכך אני את דכא, 5.1 ולמאן דאמר אתי דכא וגם כבר התבאר שכיון שעל כל פנים יש חבר ביהוד העלול עם העלה, 5.2 הנה ראוי שיהיה הדכא עמו יתב' מצד שמעלין בקודש שהעלול הזה יש לו דביקות וחבור עם העלה לכך אתו יתב' דכא. 6. ולדברי שניהם העלול והעלה יש להם חבר ביהוד, רק למ"ד אני את דכא כי העלה עם העלול והוא מוכן לקבל, ולמ"ד אתי דכא העלול נמצא עם העלה. 7. ומ"מ מסתברא כי הוא את דכא שהשם יתב' השרה שכינתו עם הדכא, כי אף אם השם יתב' מרום וקדוש שוכן עד, מכל מקום יש להיות הוא יתב' שהוא העלה עם הדכא שהעלול הוא מוכן לקבל ביותר שיהיה עמו כבוד השכינה, 7.1 כי דבר זה הוא חבר ביותר כאשר הוא יתב' את דכא ממה שיהיה החבור כאשר היה עם השם יתב' הדכא, כי מי שבא אל אחד הוא לגמרי אתו כי האחד מקבל אותו אצלו לגמרי, ולא כן אחד שהוא בא אצל הגדול שאי אפשר שיהיה החבור עמו כ"כ והבן זה. 8. ולפיכך קאמר מסתברא דאני את דכא שהדכא שהוא העלול השכינה עמו, ויש לך להבין את זה:
- ב. ספר ישעיה פרק נו (טו)**
כי לה אָמַר רַם וְנִשְׂא לִשְׁכַן עַד וְקָדוֹשׁ שְׁמוֹ מְרוֹם וְקָדוֹשׁ אֶשְׁכֹּן וְאֵת דְּכָא וְשֹׁפֵל רוּחַ לְהַחֲיוֹת רוּחַ שְׁפָלִים וְלְהַחֲיוֹת לֵב נְדָפְאִים :
ג. ירושלמי ערלה פ"א ה"ג
מאן דאכיל דלאו דיליה בהית לאסתכולי באפיה.
ד. עולת ראה / חלק ב / מנחה לשבת

א. נתיב הענוה - פרק א, ד

1. ואמר ריב"ל (שם, ב') בא וראה כמה גדולים נמוכי רוח שבזמן שבית המקדש קיים אדם מקריב עולה שכן עולה בידו מקריב מנחה שכן מנחה בידו אבל מי שדעתו שפלה מעלה עליו הכתוב כאלו הקריב כל הקרבנות שנאמר זבחי אלהים רוח נשברה ולא עוד אלא שאין תפלתו נמאסת שנאמר לב נשבר ונדכה אלהים לא תבזה.
2. פירוש דבר זה, כי מי שרוחו נשברה כאלו הוא מבטל עצמו מן המציאות לגמרי, ודבר זה עצמו כמו כל הקרבנות, 2.1 שאין ענין הקרבנות רק להודיע כי הוא יתב' הכל ואפס זולתו ולפיכך שוחטין ומקריבין אליו הקרבן, ודבר זה מבואר במקומות הרבה כי זה ענין הקרבן, 2.2 וכאשר רוחו נשברה בקרבן הרי כאלו הקריב כל הקרבנות שכל הקרבנות נחמד מורים כי הנמצאים כלם אינם נחשבים אפס זולתו יתב', ועל זה באים כל הקרבנות על פי הוראה הזאת, 2.3 כי אין קרבן אחד מורה רק (אלא) על דבר מיוחד עד שבכל הקרבנות נשלמה הוראה זאת, 2.4 והאדם כאשר בעצמו רוחו נשברה בקרבן עד שהאדם בכללו אינו נחשב לכולם דבר זה מורה כי הכל אפס זולתו יתב'.
3. כי האדם הוא הכל והוא מלך של כל הנמצאים, וכאשר האדם אינו כלום כל הנמצאים אינם כלום ובזה נחשב כשאדם רוחו נמוכה כמו כל הקרבנות.
4. וכך אמר גם כן גדולה תפלה שהיא שקולה כנגד כל הקרבנות כמו שהתבאר. ואמר עוד ולא עוד אלא שאין התפלה נמאסת, ודבר זה בארנו לך למעלה כי השם יתב' שהוא העלה פונה ראשונה אל מי שהוא עלול, וזהו שאין תפלתו נמאסת כאשר עושה עצמו עלול אל העלה והעלה פונה אליו, 4.1 והוא הפך השכור אשר תפלתו היא תועבה מפני שהיא נעשית בעל גוף גשמי בלא שכל ודבר זה תועבה אל השם יתב' כמו שהתבאר בנתיב התפלה, 4.2 ובעל ענוה הפך זה כי מדת הפשיטות מן הגשמי והוא שייך שיכנס לפני הש"י ולכך אין תפלתו נמאסת ואין להאריך:

ב. ספר ליקוטי מוהר"ן - מהדורא קמא סימן כב

ועתה מבאר היטב קשר ענין זה המתפלל על חברו והוא צריך וכו' להתורה הזאת, כי זה שמתפלל על חברו אף על פי שהוא צריך לאותו דבר, זהו בחינת ענוה, בחינת אין, שמתבטל עצמו ואינו חושש על עצמו כלום, רק מרגיש צער וישראל חברו. ועל ידי הבטול זה הוא נקלל באין, שהוא בחינת תחלה, בחינת קדם הבריאה, בחינת נשמע, בחינת תפלת ה' פניל, ועל כן הוא נענה תחלה, כי הנא דרחינן תחלה פניל.